

Praktijkprikkel Overdosering door leesfout

Deze Praktijkprikkel is interessant voor apothekers, apothekersassistenten, voorschrijvers en toedieners van insuline.

Schrijf op etiketten altijd een spatie tussen het getal en de eenheid.

Melding

Een patiënte startte met snelwerkende insuline volgens een bijspuitschema. Haar bloedsuiker bepaalde hoeveel eenheden zij moest injecteren. Zij dacht dat zij de instructie op het etiket goed volgde. Ze spoot 61 eenheden snelwerkende insuline in plaats van de bedoelde 6 internationale eenheden. Daardoor raakte zij in coma en kwam zij via de spoedeisende hulp op de intensive care terecht.

Aanbevelingen

Voor voorschrijvers en apothekers

- Bespreek bij complexe of variabel doseerbare medicatie (zoals insuline) altijd expliciet de toe te dienen hoeveelheid met de patiënt of toediener.
- Zet bij het invoeren van vrije tekst of verkorte doseringen altijd een duidelijke spatie tussen het getal en de eenheid. Schrijf bijvoorbeeld 6 IE of schrijf voluit 6 eenheden.

Voor ziekenhuisapothekers en beherend apothekers

- Controleer alle voorgeprogrammeerde bijspuitschema's, protocollen en etiketteringsmodules in het apotheeksysteem kritisch op de aanwezigheid van spaties tussen getallen en eenheden.

Voor AIS- en softwarebeheerders

- Zorg dat het systeem getallen en eenheden niet zonder spatie weergeeft. Voorkom bijvoorbeeld 10MG en 6IE op etiketten en toedienlijsten.

Analyse

Een onduidelijk lettertype of een ontbrekende spatie kan bij insuline leiden tot een ernstige overdosering. Duidelijke etiketteksten en mondelinge uitleg verkleinen dit risico. Op het apotheeketiket stond 6IE zonder spatie. Door het gebruikte lettertype leek dit op 61. Daardoor maakte de patiënte een begrijpelijke leesfout.

Zonder spatie vloeit de hoofdletter 'I' optisch direct samen met het cijfer '6', waardoor dit gemakkelijk wordt aangezien voor het getal '61'. Een spatie tussen 6 en IE voorkomt dat de tekst op 61 lijkt. Nog duidelijker is het om IE te vervangen door eenheden of EH. Op etiketten is vaak weinig ruimte voor uitleg. Geef daarom ook mondeling aan hoeveel eenheden de patiënt moet gebruiken. Deze uitleg is een extra controle en helpt incidenten te voorkomen.

Voorschrijvers en apotheekteams hebben meerdere mogelijkheden om complexe doseerschema's, zoals een bijspuitschema over te dragen:
1. Standaardcode "INS": Voor standaardgebruik wordt vaak de code INS geadviseerd. Dit genereert de vaste tekst "insuline volgens schema" op het etiket. Hierop is het aantal eenheden per bijspuitmoment dus niet direct zichtbaar. De patiënt of toediener moet dan terugvallen op een aparte instructie.
2. Vrije tekst & verkorte doseringen: Bij het instellen van een verkorte dosering of het handmatig invoeren van vrije tekst heeft de voorschrijver of apotheker(-sassistent) de tekst zelf in de hand. Als zij hier geen spatie invoeren (dus 6IE), ontstaat direct het risico op leesfouten zoals in deze melding.

Bijspuitschema's staan in veel eerstelijns systemen niet voorgeprogrammeerd, in tegenstelling tot in intramurale systemen. Bij de overdracht van voorschriften naar de eerste lijn gaan details verloren. Hoewel de digitale communicatie tussen de 2e en 1e lijn via Tabel 25 soepel verloopt, kan het bij de uiteindelijke verwerking tot etiketteksten op lokaal niveau misgaan. De standaardteksten in Tabel 25 geven geen mogelijkheid voor 'wat-als' scenario's zoals bijspuitschema's.

Wist je dat?

Je op de website een compleet overzicht van alle Praktijkprikkels kan vinden. Ben je op zoek naar een Praktijkprikkel over een specifiek onderwerp? Vul bij 'Zoek op onderwerp' je zoekterm in en vind zo de bijbehorende Praktijkprikkel(s).

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?
Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze website.

Medicatie-incidenten melden?
Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze website.

Meer weten over het IVM?
Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze nieuwsbrief.